

Vefatının 20.Yılında Sâmiha Ayverdi'nin İstanbul'u Sempozyumu,
31 Ekim 2013,
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Kubbealtı, İstanbul
Seda Yeşildal Samsakçı*

20. yüzyıl Türk kültür ve irfanının en seçkin kişiliklerinden olan ve bu yıl vefatının 20. yılını idrak ettiğimiz mütefekkir-yazar Sâmiha Ayverdi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde bir günlük ama doyurucu bir sempozyumla anıldı.

Derin bir tasavvufî hassasiyet, Türk ve dünya tarihi hakkında geniş ve derinlikli donanım ve zarif İstanbul Türkçesiyle kaleme aldığı eserleriyle, bir “unutuş” çağının önüne dikilen Ayverdi hakkında, yıl içerisinde Türkiye ve dünyada çeşitli çapta etkinlikler gerçekleştirildi. Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun “elli yıl nesilleri emzirdi kaleminden” diye andığı Sâmiha Anne, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde de “İstanbul” merkezli olarak yad ve münakaşa edildi.

İstanbul Geceleri, Boğaziçi'nde Tarih ya da Edebî ve Manevî Dünyası İçinde Fatih gibi doğrudan şehri konu alan kitapları bir yana, hemen her eserinde İstanbul medeniyetini, zevkini ve estetiğini tartışan, anlatan daha da önemlisi günümüze aktaran Ayverdi'de gerçekten çok ince bir İstanbul duyarlılığı söz konusudur. *Târih-i Ebu'l-Feth* yazarı Tursun Bey'den ödünç aldığı ve sıklıkla kullandığı “nehr-i aziz” tabiri, büyük şairin “Aziz İstanbul” ifadesiyle ne kadar hoş bir bütünlük sağlar...

31 Ekim Perşembe günü üniversitenin Topkapı Yerleşkesi'nde yani Ayverdi'nin aziz şahsiyet ve ruhuna çok uygun bir mekân olan Yenikapı Mevlevihanesi'nde gerçekleşen sempozyumun açılış konuşmalarını Rektör Prof. Dr. Musa Duman ve Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı (aynı zamanda Sâmiha Hanım'ın torunları) Sinan Uluant yaptılar. Prof. Duman,

* Fatih Sultan Vakıf Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü Medeniyet Araştırmaları Anabilim Dalı, Doktora öğrencisi, sedayesildal@gmail.com

Ayverdi'nin Türk kültür ve edebiyatındaki yerine değinerek üniversitenin bu tür bir organizasyona ev sahipliği yapmasından memnuniyet duyduğunu belirtti ve yine FSM Vakıf Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. İbrahim Numan'a emekleri, akademisyen ve araştırmacılara katılımları için teşekkür etti. Uluant da Sâmiha Ayverdi'nin 20. vefat yıldönümünün, yazarı ve fikirlerini yeniden yorumlamaya imkân sağladığını vurguladı.

İlk oturumun konuşmacıları Prof. Dr. M. Fatih Andı, Prof. Dr. Kâzım Yetiş, Prof. Dr. İbrahim Numan ve Prof. Dr. Sema Uğurcan'dı. Sâmiha Ayverdi'yi şahsen de tanımış olan yaşayan en büyük kültür ve sanat tarihçilerimizden M. Uğur Derman, klâsik ve ince Türkçesiyle oturumu açtı ve konuşmacılara sözü devretmeden önce de Ayverdi'nin vefatına düşürdüğü tarihi okudu.

Ev sahibi üniversitenin Edebiyat Fakültesi Dekanı M. Fatih Andı, şehir-kültür-edebiyat etkileşiminden bahsederek Ayverdi'nin, modernizme ve modern kentlerin insanı boğan, sıkın, fakirleştiren ve yalnızlaştıran taarruzlarına “mahalle” kavramıyla direndiğini vurguladı. Prof. Dr. Kâzım Yetiş ise, İstanbul'u bir kültür ve medeniyet şehri olarak algılayan ve işleyen yazarlara “İstanbul yazarı” diyebileceğimizi, Ayverdi'nin tam bir İstanbul yazarı olduğunu ve bu derin hassasiyete sahip pek az kişinin bulunduğunu belirtti. Sâmiha Ayverdi'nin, İstanbul'u, Türk medeniyetinin, yaşama tarzının ve üslûbunun zirve noktası olarak kabul edip yazdığını belirtti. Sempozyumun organizasyonunda en büyük paya sahip olan ve üniversitenin Mühendislik - Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. İbrahim Numan, Sâmiha Ayverdi'nin İstanbul'unu “sanatkâr şehir” olarak konuşmasına taşıdı. İstanbul'u büyük bir medeniyet merkezi yapan maddî-manevî değerlere vurgu yaptı. İlk oturumun son konuşmacısı Prof. Dr. Uğurcan da “Sâmiha Ayverdi'den Türk Yazarlarına Bakışlar” başlıklı konuşmasında Ayverdi'nin eserlerinde geçen şair ve yazarları söz konusu etti. Bu kişilerin Ayverdi'nin his ve fikir dünyasında nasıl ve ne kadar yer bulduğunu anlattı.

Öğleden sonraki oturumun başkanı Türkiye Cumhuriyeti'nin Vatikan Büyükelçisi Sayın Prof. Dr. Kenan Gürsoy'du. Sâmiha Ayverdi'nin yetiştiği ruhî iklim ve atmosferi çok yakından teneffüs edenlerden birisi olan Gürsoy aynı zamanda davetli konuşmacı idi. Prof. Dr. M. Fatih Andı'nın “mekân ve mahalle” eksenli tebliğine sık sık atıf yapan Gürsoy, Sâmiha Ayverdi'nin, “hayatının merkezine koyduğu insanın ikamet ettiği merkez semtte yaşadığını ve yine merkez insanın da sırlandığı yerde, Merkez Efendi'de yattığını” belirtti. Bu merkez şahsiyet, 20. asrın büyük mutasavvıf ve mütefekkeri Kenan Büyükaksoy'dan başkası değildir.

Son dönemde, portre türü eserleri ve İstanbul'un kültür muhitleriyle ilgili çalışmalarıyla dikkat çeken Prof. Dr. Ahmet Güner Sayar, “Sâmiha Ayverdi'de Mekân Algısı: Hırka-i Şerif” başlıklı konuşmasında, Ayverdi Hanımefendi'nin, devrinin varlıklı ailelerinin aksine dâimî olarak Boğaz'da oturmadığını, büyük

bir entelektüel muhit olan Fatih'i tercih ettiğini zira Fatih'in, Ayverdi'nin maneviyâtına, ruh ve zihin dünyasına hitap ettiğini, kendisini orada bulduğunu vurguladı. Bu ifadeler, Prof. Andi ve Prof. Gürsoy'un dikkatleriyle tam anlamıyla örtüştü.

Dergâh kültürü, tarihi ve özellikle mimarîsi hakkında çok değerli çalışmaları bulunan sanat tarihçisi Prof. Dr. Baha Tanman'ın konuşması "Tekke Mimarîsinde Manevî Eğitim Mekânları" başlıklıydı. Tanman, bu kültür ve iman ocaklarının binalarının yalnızca "hendeseden âbide" olmadıklarını, içlerinde yürütülen faaliyetle bütünleştiğini vurguladı.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim görevlilerinden Prof. Dr. Fahamettin Başar, Sâmiha Ayverdi'nin ruh ve fikir ikliminde, dolaşısıyla külliyyâtındaki Fatih algısını irdeledi. Fâtih Sultan Mehmed'e ve fetih hadisesine çok büyük önem vermiş olan, bu mucizenin ne anlama geldiğini çok çeşitli eserlerinde tartışan Ayverdi'nin tarihe ait dikkatlerinin kuşatıcılığına vurgu yaptı.

Öğle sonrası oturumun son konuşmacısı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden Prof. Dr. Abdullah Uçman'dı. O da, Ayverdi'nin edebî ve manevî dünyasında İstanbul'un ne kadar ve nasıl yer aldığını, Ayverdi'nin eserinin havasında, İstanbul'u çok daha iyi ve doğru anladığımızı, duyduğumuzu belirtti.

"Değerlendirme"yi, ilâhiyat sahasından ki önemli akademisyen, Prof. Dr. Mustafa Tahralı ve Prof. Dr. Mustafa Fayda yaptılar. Sâmiha Ayverdi'nin yakın çevresinde bulunmuş ve kendilerini tanıma mutluluğuna ermiş olan konuşmacılar, gün boyu süren iki oturumun önemi ve değerinden bahsettiler.

Bu verimli ve hikmet dolu günün son perdesi, Türk tasavvuf musikisinin günümüzdeki en önemli icracılarından ikisinin, Ahmet Şahin ve Mehmet Kemiksiz'in, Sâmiha Ayverdi'nin üstadı, hocası Kenan Rifâî'nin (Büyükaksoy) ilâhîlerinden derlenmiş ve hazırlanmış eserlerini ve kendi bestelerini icra ettikleri konserdi. Külliyyenin semâhanesinde gerçekleştirilen ve dikkat çekici bir sükûn ve huşû içerisinde dinlenen konser, gün için yapılacak belki de en anlamlı kapanıştı.

Sempozyum Programı:

1.Oturum

09.45-10.00 Açılış ve Protokol Konuşmaları

10.00-10.30 Prof.(hc) M.Uğur Derman

Oturum Başkanı ve Dâvetli Konuşmacı

10.30-10.50 Prof.Dr. Fâtih Andi

“Sâmiha Ayverdi’nin Eserlerinde Osmanlı İstanbul’unu yapan Bir Unsur Olarak Mahalle”

10.50-11.10 Prof.Dr. Kâzım Yetiş

“Sâmiha Ayverdi’de İstanbul Medeniyeti Kavramı ve Unsurları”

11.10-11.30 Prof.Dr. İbrâhim Numan

“San’atkâr Şehir”

11.30-11.50 Prof.Dr. Sema Uğurcan

Sâmiha Ayverdi’den Türk Yazarlarına Bakışlar

12.00-14.00 Öğle yemeği arası

2.Oturum

14.00-14.30 Prof.Dr. Kenan Gürsoy

Oturum Başkanı ve Dâvetli Konuşmacı

14.30-14.50 Prof.Dr. Ahmed Güner Sayar

“Sâmiha Ayverdi’de mekân algısı: Hırka-i Şerif”

14.50-15.10 Prof.Dr. M.Bahâ Tanman

“Tekke Mîmârîsinde Mânevî Eğitim Mekânları”

15.10-15.30 Prof.Dr. Fahameddin Başar

“Sâmiha Ayverdi’nin Târih Eserlerinde

Fâtih Sultan Mehmed ve İstanbul’un Fethi”

15.30-15.50 Prof.Dr. Abdullah Uçman

“Sâmiha Ayverdi ile İstanbul’da Yaşamak”

Değerlendirme

16.00-17.00 Değerlendirme

Prof.Dr. Mustafa Tahralı

Prof.Dr. Mustafa Fayda

17.00-1800 Çay arası

Konser

18.00-19.15 Ahmed Şahin – Mehmet Kemiksiz

İlâhiyât-ı Ken’an Konseri